#113 - α
γενάρης 2017
Sarajevo
αόρατες πόλεις
περιοδική επισκόπηση
της καπιταλιστικής κρίσης
σαν αυτό που είναι:
μηχανή καταστροφής

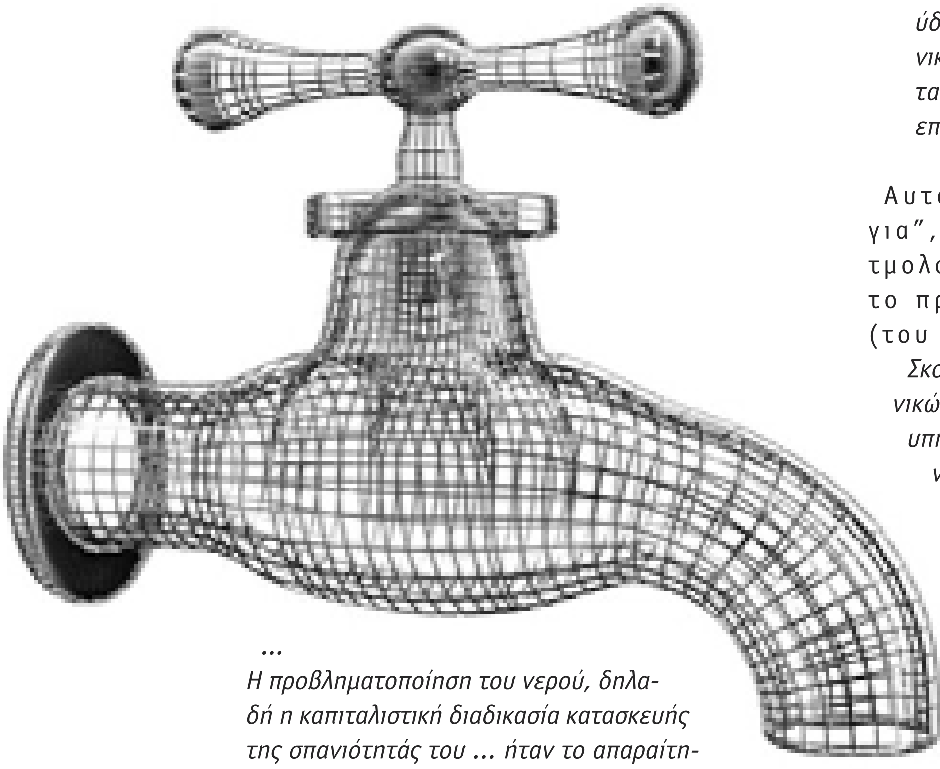
όχι το νερό!

Μπορεί οι κυβερνητικοί αρμόδιοι να υποστηρίζουν ότι η μεταβίβαση στην “εταιρεία δημοσίων συμμετοχών α.ε.” / ε.δη.σ. (θυγατρική της “ελληνικής εταιρείας συμμετοχών και περιουσίας α.ε.” / ε.ε.σ.π.) του συνόλου των υπό κρατική ιδιοκτησία μετοχών των ευδαπ και ευαθ *δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά την πώλησή τους*[1] αλλά μόνο αφελής μπορεί να δώσει βάση σε τέτοιους καθησυχασμούς. Για *συγκέντρωση κεφαλαίου* πρόκειται, και όχι για ένα project “τεχνικής αναδιάρθρωσης”. θα ήταν, άλλωστε, παράλογο να επιχειρηθεί το δεύτερο μέσα απ’ την συγκέντρωση τόσο ετερόκλητων μεταξύ τους επιχειρήσεων, τέτοιας κλίμακας, κάτω απ’ την ίδια “ανώτατη διοίκηση” (κάποια περισσότερα σε χωριστό κείμενο).

Ωστόσο δεν χρειάζεται να κάνει κάποιος υποθέσεις για το τι πρόκειται να συμβεί σχετικά με την *εμπορευματοποίηση των δικτύων ύδρευσης / αποχέτευσης* - γιατί περί αυτού πρόκειται - μέσω ευδαπ και ευαθ, ε.δη.σ. και ε.ε.σ.π. (θα μιλήσουμε αργότερα γι’ αυτό). Υπάρχει ήδη κατατεθειμένος ο στόχος, μέσα απ’ τον (υπό ψήφιση;) νόμο με τίτλο *γενικοί κανόνες κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος.* Εδώ μπορεί να βρει κανείς τα βασικά της εμπορευματοποίησης των δικτύων ύδρευσης / αποχέτευσης στην ελλάδα. Η μετοχική σύνθεση των εταιρειών που θα την κάνουν πράξη είναι, μεν, σημαντικό ζήτημα, αλλά είναι δεύτερο στη σειρά.

Πριν μέχρι χρόνια, στο βιβλίο *νερό υπό πίεση: η κατασκευή της σπανιότητας του νερού, η εμπορευματοποίηση, η ιδιωτικοποίηση της ύδρευσης των πόλεων,*[2] γράφαμε μεταξύ άλλων:

...
Η προβληματοποίηση του νερού, δηλαδή η καπιταλιστική διαδικασία κατασκευής της σπανιότητάς του ... ήταν το απαραίτητο στάδιο για να προκύψει το προφανές συμπέρασμα: "Μόνο όταν πληρώνεις κάτι το εκτιμάς!". Και μόνο οι τεχνοκράτες και οι έμποροι κατέχουν τη λύση. Στην πρακτική των καπιταλιστών, η εμπορευματοποίηση του νερού είναι η φόρμουλα που απαντάει σε κάθε πρόβλημα· προφυλάσσει τα αποθέματα, χτίζει υποδομές, απολυμαίνει, ποτίζει, ξεδιψάει και ομορφαίνει τη ζωή. Γεμίζει και τα ταμεία - θα συμπληρώναμε.

Μπορείτε να μιλάτε όσο θέλετε για ρυθμιστικές στρατηγικές· μπορείτε να μιλάτε όσο θέλτε για κίνητρα· αλλά όταν φτάνουμε στο δια ταύτα, μόνο η τιμολόγηση δουλεύει... Αν τιμολογήσουμε το νερό με στόχο να ενθαρρύνουμε την προστασία του, αυτό που θα πάρουμε θα είναι προστασία. Είναι ένα απόλυτο γεγονός!

Κουβέντες του Ric Davidge, προέδρου της εταιρείας World Water και πρώην διευθυντή υδάτινων πόρων της Αλάσκα. Πράγματι, τόσο απόλυτο και προφανές γεγονός είχε να εμφανιστεί απ' το δόγμα "Μόνο ο θεός σώζει!" Αλλά μέχρι να αρχίσουν οι παπάδες τις λιτανείες (παλιά μέθοδος πρόκλησης βροχοπτώσεων, εξάλλου) οι έμποροι έχουν τον τρόπο. Παραδόξως, η ανθρωπότητα επιβίωσε επί αιώνες χωρίς να πληρώνει λογαριασμούς ύδρευσης και χωρίς να αγοράζει πλαστικά μπουκάλια νερό από τα σούπερ μάρκετ. Στερούνταν όμως των εξηγήσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας, και γι' αυτό συγχωρείται. Στην ιστοσελίδα της Π.Τ. αναφέρεται:

Η αποτελεσματική διαχείριση των υδάτικων πόρων απαιτεί την αντιμετώπιση του νερού ως οικονομικού αγαθού... Η ιδιωτική συμμετοχή στην ύδρευση και στην αποχέτευση έχει οδηγήσει γενικά σε μεγάλη ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, βελτίωση των υπηρεσιών και ταχύτερες επενδύσεις στην επέκταση των υπηρεσιών.

Αυτό ακριβώς λέει, "με τα δικά του λόγια", ο νέος νόμος περί κοστολόγησης / τιμολόγησης των "υπηρεσιών ύδατος", απ' το πρώτο του άρθρο, με τίτλο "σκοπός" (του νόμου):

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η έγκριση γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης των υπηρεσιών ύδατος για διάφορες χρήσεις και κανόνων και μέτρων βελτίωσης των υπηρεσιών αυτών, καθώς και ο καθορισμός των διαδικασιών και της μεθόδου ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών αυτών, συμπεριλαμβανομένου του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους υδατικού πόρου...

Όλο το κόλπο συμπυκνώνεται στη λέξη "τιμολόγηση", σχετισμένη άμεσα με τη λέξη "κοστολόγηση". Αν αυτή η δεύτερη ήταν μόνη της, θα υπέθετε κανείς ότι ο σκοπός του νόμου είναι απλά να "συμμαζέψει" τα κόστη των "υπηρεσιών νερού", βρίσκοντας και εμποδίζοντας τις σπατάλες. Όχι, όμως. Η "κοστολόγηση" οδηγεί στην "τιμολόγηση". *Αυτό δεν συβαίνει με κάθε εμπόρευμα;* Ναι. Με μια ουσιαστική διαφορά. Για την χρήση του νερού *δεν* υπάρχει εναλλακτική λύση. Συνεπώς η "τιμολόγηση" γίνεται με όρους *φυσικού μονοπωλίου.*

Και πάλι απ' το *νερό υπό πίεση:*

... Οι δημόσιοι οργανισμοί και το κράτος απέτυχαν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα δίκτυα· οι εταιρείες είναι αυτές που μπορούν να πετύχουν τη σωστή διαχείριση. Το δωρεάν νερό οδήγησε στην κατασπατάληση των υδάτινων πόρων· η τιμολόγησή του είναι αυτή που μπορεί να το διαφυλάξει. Τα επόμενα χρόνια η κρίση στο νερό θα ενταθεί· τώρα είναι επείγον να αναδιαρθρωθεί ο τομέας των αστικών υπηρεσιών ύδρευσης.

Κάτω απ' αυτή την επιχειρηματολογία το νερό άρχισε να "δείχνει" τις εμπορικές του ιδιότητες. Στην αρχή σποραδικά, εδώ κι εκεί, στις χώρες των πιο τολμηρών οπαδών της αγοράς (πρωτοπόρος και εδώ ... αναδικνέυται η θάτσερ και η Μεγάλη Βρετανία, στα 1989), στη συνέχεια με όλο και πιο έντονους ρυθμούς, τα αστικά δίκτυα αποδίδονται προς αναμόρφωση στα χέρια των εμπόρων. "Το νερό είναι το τελευταίο σύνορο των ιδιωτικοποιήσεων" διακήρυξε στα 1997 ο John Barham των Financial Times.

Κι από τότε πολύ νερό κύλησε στο αυλάκι. Στα μέσα εκείνης της δεκαετίας, οι καπιταλιστές πρατηρού-

σαν με δέος τον εαυτό τους μπροστά σε "ένα αναπότρεπτο και διογκούμενο κύμα ανάμιξης του ιδιωτικού τομέα στις υπηρεσίες παροχής νερού και αποχέτευσης, σε όλο τον κόσμο" (περιοδικό World Water and Environmental Engineering). Κατά τη δεκαετία του '90 και μέχρι τα τέλη του 2000, τουλάχιστον 93 κράτη προστέθηκαν στον κατάλογο όσων είχαν ιδιωτικοποιήσει εν μέρει ή συνολικά τα δίκτυα νερού. Σ' αυτά περιλαμβάνεται ολόκληρη η Βόρεια Αμερική, 23 κράτη στη λατινική μαερική και την Καραϊβική, 20 στην Ευρώπη, 30 στην Αφρική και την Μέση Ανατολή και 17 στην Ασία. Σε ακόμα περισσότερα κράτη, οι διαπραγματεύσεις για το καθεστώς των δικτύων γίνονται απ' ευθείας ανάμεσα στις εταιρείες και τις δημοτικές αρχές.

Πέντε εταιρείες (κατά των πρότυπα των μεγάλων αδελφών του πετρελαίου) είναι αυτέ ςπου κυριαρχούν στην παγκόσμια αγορά "υπηρεσιών νερού": οι γαλλικές Suez, Viventi και Saur, η αγγλογερμανική RWE-Thames και η αμερικανική Bechtel. Οι δύο πρώτες ελέγχουν περισσότερο απ' τα 2/3 της αγοράς και δραστηριοποιούνται σε περισσότερες από 150 χώρες με περισσότερους από 200 εκατομμύρια κατανάλωτες. Από την Παλαιστίνη και την Ιορδανία μέχρι τις ΗΠΑ και την Βολιβία, κι από την Κίνα και την Ινδία μέχρι την Ουαγγαρία και την Τσεχία, οι στρόφιγγες ανοίγουν διάπλατα επιτρέποντας στο εμπόριο να οικειοποιηθεί τα αστικά δίκτυα...

Από πρώτη ματιά μπορεί να φαίνεται δυσνόητο. Αλλά έτσι συμβαίνει εδώ και δεκαετίες: η *τεχνοκρατική επικάλυψη* της εμπορευματοποίησης, ξεκινάει απ' αυτό που οι "ειδικοί" ονομάζουν "κοστολόγηση". Φαίνεται λογικό: να μην ξέρουμε πόσο "κοστίζει" η συγκέντρωση, ο καθαρισμός και η διάθεση του νερού στις πόλεις, συμπεριλαμβανομένων και των επισκευών στα δίκτυα;

Δεν πρόκειται καθόλου γι' αυτό το "λογικό"!!! Το άρθρο 4 του νέου νόμου περί *γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος,* με τίτλο *γενικοί κανόνες προσδιορισμού του χρηματοοικονομικού κόστους* - ήδη υπάρχει εδώ ένας όρος που θα έπρεπε να προκαλέσει υποψίες: "χρηματοοικονομικό κόστος"... Μιλάμε πάντα για το νερό. Αμέσως μετά ο έλληνας νομοθέτης ξεκινάει να προσδιορίσει τα συστατικά αυτού του "χρηματοπιστωτικού κόστους" (ο τονισμός με bold δικός μας):

α) Κόστος κεφαλαίου (Κ) το οποίο αποτελείται από:

αα) το αναλισκόμενο ετήσιο πάγιο κεφάλαιο στην διαδικασία παραγωγής και παροχής των υπηρεσιών ύδατος...

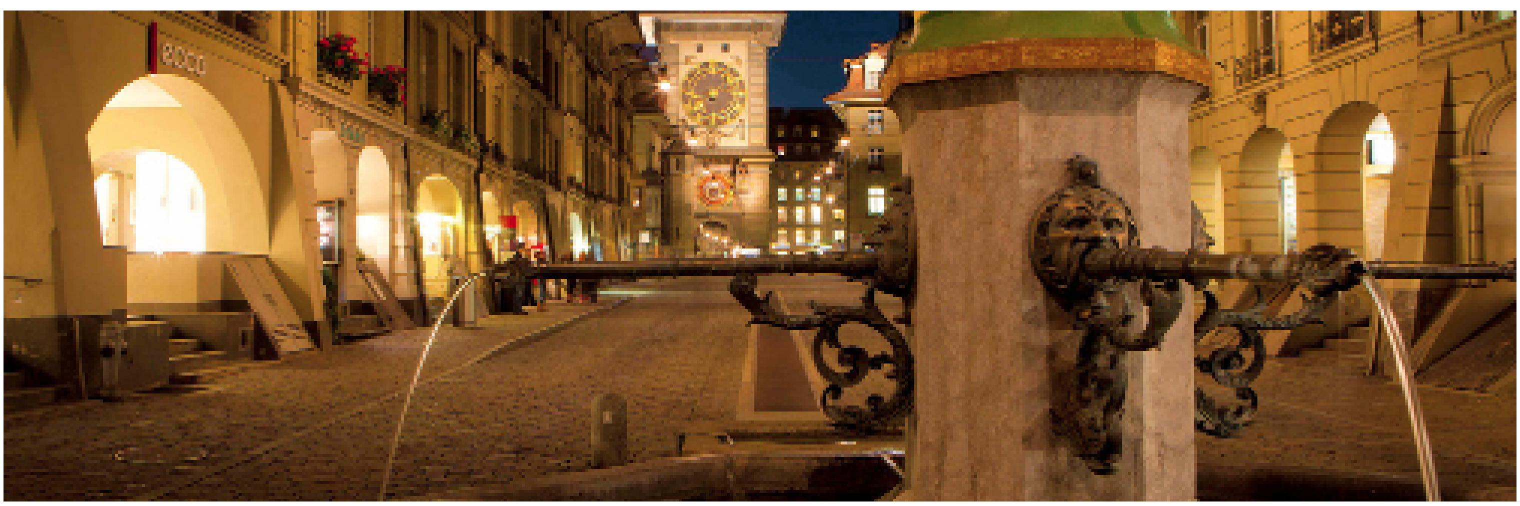
αβ) ***το κόστος ευκαιρίας του επενδεδυμένου κεφαλαίου, που είναι η απόδοση του κεφαλαίου σε εναλλακτικές τοποθετήσεις.***

...

Τι σημαίνει αυτό το δεύτερο "τμήμα" του "κόστους κεφαλαίου"; Σημαίνει ότι συνυπολογίζονται τα λεφτά που θα είχε βγάλει κάποιος (ο πάροχος) αν τα επένδυε κάπου αλλού, πιο κερδοφόρα!!! Και τι σημαίνει, με την σειρά του αυτό; Πρώτον, ότι στην κοστολόγηση των "υπηρεσιών νερού" θα συμπεριλαμβάνεται και το κέρδος που θα είχε ο "πάροχος" αν, αντί για νερό, πουλούσε όπλα, κτίρια ή οτιδήποτε άλλο. Και δεύτερον, ότι *εξ αρχής* ο έλληνας νομοθέτης ΔΕΝ μιλάει για το δημόσιο (σαν "πάροχο") αλλά για *ιδιωτική επιχείρηση "υπηρεσιών νερού".* Γιατί για το δημόσιο δεν θα υπήρχε θέμα "εναλλακτικής τοποθέτησης των κεφαλαίων του" - είναι υποχρέωσή του η ύδρευση και η αποχέτευση!...

Με μια μονάχα πρόταση, που θα μπορούσε να περάσει και απαρατήρητη, ο έλληνας νομοθέτης (η φαιορόζ κυβέρνηση εν προκειμένω) *δείχνει τι ακριβώς σημαίνει "κοστολόγηση των υπηρεσιών ύδατος".* Σημαίνει *κερδοφορία,* και μάλιστα *με μέτρο την κερδοφορία σε άλλους καπιταλιστικούς τομείς.* Για να γίνει σαφές απ' την μια μεριά τι σημαίνει αυτό και απ' την άλλη γιατί μπαίνει *δομικά, εξ αρχής,* στην επιφανειακά αθώα διαδικασία της "κοστολόγησης" του νερού, ένα παράδειγμα. Όχι από κάποια "τριτοκοσμική" χώρα, αλλά απ' την καρδιά του καπιταλισμού. Την Ατλάντα των ηπα:[3]

Το 2003, μετά από πέντε χρόνια αντιπαραθέσεων

ανάμεσα στην πόλη της Ατλάντα και την United Waters, ο δήμος αποφάσισε να διακόψει το μεγαλύτερο συμβόλαιο ιδιωτικοποίησης που είχε συναφθεί ποτέ στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το 1998, ο δήμος υπέγραψε ένα 20ετές συμβόλαιο, αξίας 428 εκατομμυρίων δολαρίων με την United Waters, θυγατρική της γαλλικής Suez. Για την εταιρεία, η προσδοκία ήταν ότι η Ατλάντα θα λειτουργούσε σαν μοντέλο για άλλες πόλεις και θα άνοιγε τις πόρτες για τις εταιρείες νερού, να κάνουν δουλειές και αλλού στις ηπα.

Υπογράφοντας το συμβόλαιο, η United Waters είχε ήδη υπερεκτιμήσει τα ποσά που υποτίθεται θα εξοικονομούσε ο δήμος της πόλης και είχε υποτιμήσει τα κεφάλαια που ήταν απαραίτητα για την λειτουργία του δικτύου. Η πρώτη της ενέργεια ήταν να απαιτήσει από τον δήμο επιπλέον 80 εκατομμύρια δολάρια για αναπροσαρμογή του συμβολαίου· κι όταν ο δήμος αρνήθηκε, η εταιρεία χρέωσε το ίδιο ποσό για επιπλέον εργασίες που υποτίθεται ότι έκανε. Ο δήμος αρνήθηκε ξανά να εγκρίνει τις δαπάνες, και τότε η United Waters ξεπέρασε τον σκόπελο πλαστογραφώντας. Εμφάνισε έγγραφα που ενέκριναν τις πληρωμές, με πλαστογραφημένη την υπογραφή του δημάρχου. Τα δικαστήρια έκριναν παράνομη την έγκριση, αλλά η ιστορία δεν προχώρησε παραπέρα για να μην δημιουργηθεί σκάνδαλο.

Κατά την διάρκεια των 5 χρόνων του συμβολαίου η εταιρεία έβγαλε επιπλέον 16 εκατομμύρια δολάρια, χρεώνοντας εργασίες συντήρησης και επισκευής του δικτύου που ποτέ δεν έκανε. Το αρχικό ποσό που είχε χρεώσει ήταν 38 εκατομμύρια, που ο δήμος αρνήθηκε να καταβάλλει όταν διαπιστώθηκε πως οι εργασίες δεν είχαν καν αρχίσει κι ότι επιπλέον το ποσό αφορούσε και έξοδα της εταιρείας για προώθηση των ιδιωτικοποιήσεων σε άλλες πόλεις.

Επιδιώκοντας να μειώσει ακόμη περισσότερο το κόστος, η εαιρεία απέλυσε περισσότερους απ' τους μισούς εργάτες, μειώνοντας το προσωπικό από 700 άτομα σε 300, και έκλεισε ταυτόχρονα τη σχολή μαθητείας που υπήρχε για εξειδικευμένους τεχνίτες συντήρησης δικτύων. Από την άλλη, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 12% μέσο όρο για κάθε ένα από τα πέντε χρόνια που διήρκεσε το συμβόλαιο, παράλληλα με την διαρκή χειροτέρευση της κατάστασης του δικτύου και της ποιότητας του νερού.

"Η μεγαλύτερη έγνοια μου είναι ότι οι άνθρωποι έχασαν την εμπιστοσύνη τους στο ίδιο το νερό... Τον προηγούμενο χρόνο είχαμε τόσες πολλές προειδοποιήσεις για βρασμό του νερού και περιπτώσεις επιχρωματισμένου [εξαιτίας της διάβρωσης των σωληνώσεων] νερού από το δίκτυο" δήλωνε τότε ο Chris New, δημοτικός επίτροπος ύδρευσης.

Τελικά, η United Waters αποχώρησε κακήν κακώς από την Ατλάντα, όταν ο δήμος πλήρωσε ένα εκατομμύριο διολάρια σε εξωτερικούς ελεγκτές για να ψάξουν το λογιστήριο της επιχείρησης.

Αυτός ήταν (και παραμένει) ένας πρωτοκοσμικός, πολιτισμένος τρόπος για να μεγαλώνει το "κόστος ευκαιρίας του επενδυμένου κεφαλαίου", το ένα σκέλος της εξίσωσης *κοστολόγηση / τιμολόγηση.* Υπάρχουν κι άλλοι, πολύ χειρότεροι...

Στην πράξη, και για να γίνει το πράγμα όσο πιο χειροπιαστό γίνεται, αφού κανένας δεν φτιάχνει νερό (απλό αλλά βασικό) όλο το πλέγμα των "υπηρεσιών νερού" είναι μια αλληλουχία *έργων και εργολαβιών "οικοδομικού" τύπου.* Με την ευρεία έννοια της λέξης "οικοδομικός": απ' την συντήρηση φραγμάτων και τεχνιτών λιμνών μέχρι το καθάρισμα του νερού και τις σχετικές εγκαταστάσεις, ως την συντήρηση ή/και επέκταση των δικτύων ύδρευσης (και αποχέτευσης). Αν, λοιπόν, η έννοια "κόστος υπηρεσιών νερού" ειπωθεί με το κανονικό της όνομα, "κόστος εργολαβιών", μπορεί να καταλάβει κανείς το πόσο εύκολο είναι αυτό το κόστος να φουσκώνει κατά βούληση· την βούληση των εργολάβων που είναι οι "ιδιώτες πάροχοι" (των υπηρεσιών νερού). Αν σ' αυτό το ας το πούμε "λειτουργικό" τμήμα προστεθούν τα "διοικητικά έξοδα", τα "έξοδα προώθησης" (δηλαδή διαφήμισης), τα "έξοδα ανάθεσης σε τρίτους υπεργολαβιών" και τα "κόστη ευκαιρίας", συνειδητοποιεί κανείς γιατί τόσοι και τέτοιοι "καλοί" επιχειρηματίες ενδιαφέρονται για τις βρύσες μας.

Υπάρχουν, ωστόσο, και ακόμα χειρότερα, που είναι δομικά μέσα στο κόλπο της εμπορευματοποίησης, και δεν αφορούν καθόλου τον "χα-

ρακτήρα" των επιχειρηματιών "υπηρεσιών νερού". Υπάρχει (στο διεθνές στερέωμα) μια δηλητηριώδης ένοια, η *τιμολόγηση πλήρους κάλυψης του κόστους,* που ο ελληνικός νόμος αναφέρει σε πολλά σημεία του, με το πιο αθώο ύφος του κόσμου. Πως θα σας φαινόταν αν αυτές οι 4 επιφανειακά αθώες λέξεις σήμαιναν όχι μόνο αυξήσεις στις τιμές (αυτό είναι αυτονόητο!!!) αλλά *και περιοδικές διακοπές της παροχής νερού σε διάφορες περιοχές των πόλεων·* όχι, βέβαια, εξαιτίας απλήρωτων λογαριασμών, αλλά με την επίκληση κάποιας "βλάβης" πότε εδώ και πότε εκεί;

Η Melissa Master, στο *Water: Just Another Commodity?*[4] υποδεικνύει (ο τονισμός δικός μας):

...Η τιμολόγηση πλήρους κάλυψης του κόστους είναι το κυρίαρχο δόγμα στην οικονομία του εμπορίου νερού. Μια φροντισμένη κατασκευή και ανάγνωση της "κρίσης νερού" είναι αρκετή για να προκύψει μια απάντηση "λογική και πειστική", που να χρεώνει κάτι που δεν παράγεται (καπιταλιστικά) σε εξατομικευμένους χρήστες, δηλαδή καταναλωτές.

Με βάση τις αφανείς παραμέτρους του δόγματος, το νερό πρέπει να τιμολογείται με βάση το οριακό του κόστος. Ακριβώς επειδή το νερό είναι πεπερασμένο, λένε οι ερμηνευτές του δόγματος, ο υπολογισμός του κόστους για τον καταναλωτή πρέπει να περιλαμβάνει τον αποκλεισμό των υπόλοιπων καταναλωτών και το πιθανό κέρδος που θα έβγαινε εάν το εμπόρευμα είχε διατεθεί για κάποια άλλη χρήση...

Τι σημαίνουν αυτά τα "κορακίστικα" με το "οριακό κόστος"; Αυτό το απλό (απ' την μεριά του παρόχου που πρέπει να καλύπτει εντελώς - και με το παραπάνω - το "κόστος" του): εσείς εκεί στις πιο "χαμηλές εισοδηματικά" περιοχές είστε απλοί οικιακοί καταναλωτές με μικρότερη κατανάλωση και χαμηλότερο τιμολόγιο απ' ότι τα κυριλέ προάστια ή στις ζώνες τουρισμού. Αν αυτοί, οι "καλοί πελάτες", έχουν έστω και περιστασιακά αυξημένη ζήτηση νερού, ασφαλώς και θα κόψω ποσότητες από εσάς για να τις δώσω εκεί που έχω μεγαλύτερη τιμή... (Και φυσικά θα προφασιστώ κάποια βλάβη, που απαιτεί καινούργια "έργα" άρα κάποια αύξηση και στα δικά σας, τα οικιακά τιμολόγια). Για να μην κάνω κάτι τέτοιο θα πρέπει κι εσείς, ω οικιακοί "φτωχο"χρήστες, να πληρώνεται παραπάνω· για να καλύψετε την "χασούρα" που έχω με το να μην σας παίρνω το νερό στέλνοντάς το σε "κάποια άλλη χρήση".

Μοιάζει κυνικό (και είναι), ωστόσο *αυτό ακριβώς προβλέπεται* στον καινούργιο ελληνικό νόμο (όπως συμβαίνει διεθνώς..). Και είναι (καθόλου) κρυμμένο στον (επίσης) τεχνοκρατικό όρο *κόστος πόρου* (που είναι ένα απ' τα συστατικά του συνολικού κόστους των "υπηρεσιών ύδατος"). Τι είναι αυτό; Ο νομοθέτης το ξεκαθαρίζει (ο τονισμός δικός μας):

Ως κόστος πόρου ορίζεται η οικονομική αποτίμηση άλλων εναλλακτικών χρήσεων του ύδατος, οι οποίες είναι αναγκαίες σε περίπτωση που το Υδατικό Σύστημα χρησιμοποιείται πέραν του ρυθμού της φυσικής του αναπλήρωσης.

Σε απλή γλώσσα: εάν υπάρχει "σπανιότητα νερού" (ή αυτό παρουσιάζουν οι "πάροχοι"...) και υπάρχουν "άλλες εναλλακτικές χρήσεις" (απ' τα ρημαδοδιαμερίσματά σας...) που θα είχαν μεγαλύτερα έσοδα (απ' τις ρημαδοβρύσες και χέστρες σας), ε, τότε, για να συνεχίσει η υδροδότησή σας θα πρέπει να πληρώσετε παραπάνω... Ανέβηκε το "κόστος πόρου" ανόητοι!!!

Θα σκεφτεί τώρα κάποιος: μα είναι τόσο καθάρματα που θα στερήσουν απ' τον κόσμο το νερό; Όχι. Δεν είναι "τόσο". Είναι πολύ περισσότερο. *Προφανώς δεν συμφέρει καμία επιχείρηση "υπηρεσιών νερού" να πεθαίνει ο κόσμος από δίψα!* Σε άλλο πράγμα σκοπεύουν.

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην εκμετάλλευση των αστικών δικτύων, παγκόσμια, είναι μετρημένες στα δάκτυλα του ενός χεριού. Η γαλλική Suez είναι ήδη μέτοχος της ευαθ. Οι ίδιες (και λίγες ακόμα) κατέχουν και έναν άλλο, τρομακτικά κερδοφόρο τομέα: το εμπόριο *εμφιαλωμένου νερού.* Δύο, λοιπόν, είναι αυτά που τις ενδιαφέρουν απ' την εμπλοκή τους στα αστικά δίκτυα ύδρευσης / αποχέτευσης, πάντα με ντόπιους "συνεργάτες":[5] να βγάλουν όσα περισσότερα μπορούν απ' τις εργολαβίες υδροδότησης / αποχέτευσης (συμπεριλαμβανομένων των σταθμών βιολογικού καθαρισμού) και, υποβαθμίζοντας την ποιότητα του νερού της βρύσης, να "σπρώξουν" ακόμα περισσότερο κόσμο στα εμφιαλωμένα. Η μπίζνα στην ελλάδα είναι μεγάλη, αφού το νερό του δικτύου τόσο της Αθήνας όσο και της Θεσσαλονίκης θεωρούνται πολύ καλής ποιότητας.

Η Catherine Ferrier στο *Bottled Water: Understanding a Sosial Phenomenon,* το 2001 έγραφε:[6]

Είναι το εμφιαλωμένο νερό απειλή στο νερό του δικτύου; Γίνονται από μερικούς προτάσεις ότι, με δεδομένο ότι το νερό του δικτύου χρησιμοποιείται για μαγείρεμα ή πόση μόνο σε μικρό ποσοστό απ' τα νοικοκυριά [όντως, το μεγαλύτερο μέρος του νερού στα σπίτια πάει για καθαριότητα, πλύσιμο, κλπ] *δεν χρειάζεται πια να τους προσφέρει κανείς νερό, μέσω δικτύου, που να πληροί τις υψηλές προδιαγραφές του πόσιμου. Το νερό του δικτύου θα μπορούσε να είναι χαμηλής ποιότητας και, αν πρόκειται για πόση ή μαγείρεμα, να αντικαθίσταται από καθαρό (εμφιαλωμένο) σε μεγάλες συσκευασίες, που θα διανέμεται από μεταφορείς.*

Εντελώς συμπτωματικά (ε;) αυτός ο καινούργιος "σοφός τεχνοκρατικά" νόμος, που υποτίθεται όλα τα σημειώνει προς υπολογισμό, *παραλείπει να ασχοληθεί με τα υδάτινα υποθέματα που εκμεταλλεύονται οι εταιρείες εμφιάλωσης.*

επιστροφή στην ULEN;

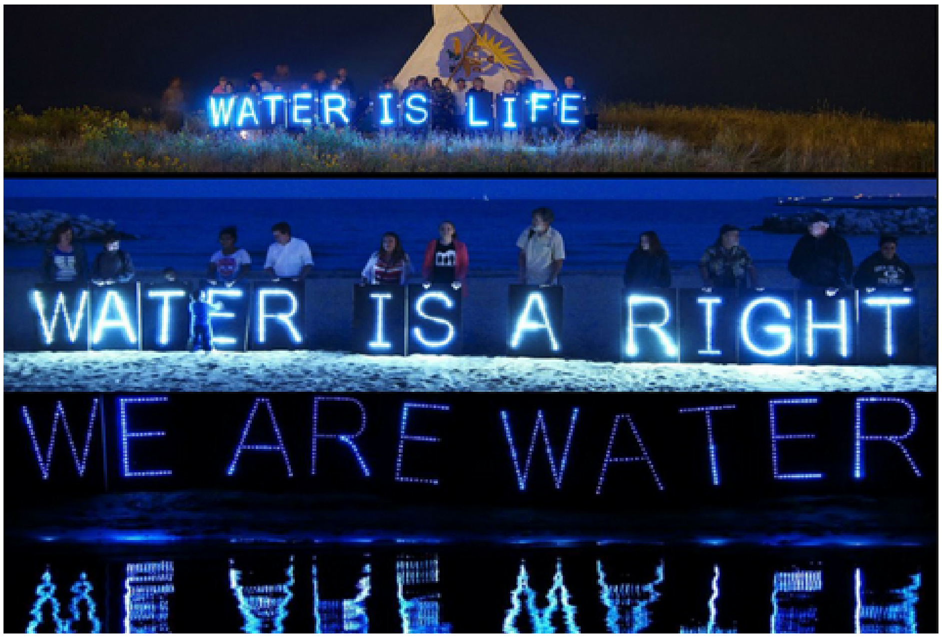
Δεν θα επιμείνουμε, μόνο μια σύντομη ιστορική υπενθύμιση. Στη Θεσσαλονίκη μέχρι το 1939 ένα μεγάλο τμήμα της ύδρευσης ανήκε σε ιδιωτική εταιρεία, την βελγοτουρκική "Οθωμανική Εταιρεία Υδάτων Θεσσαλονίκης". Το 1939 φτιάχτηκε ο (δημοτικός) "οργανισμός ύδρευσης Θεσσαλονίκης" που εξαγόρασε την "οθωμανική". Αντίστοιχα στην Αθήνα ως τα τέλη της δεκαετίας του 1920 κυριαρχούσαν τα πηγάδια, οι (ιδιώτες) "νερουλάδες" - και (για αποχέτευση) οι βόθροι. Το 1925 η τότε κυβέρνηση υπέγραψε μια λεόντια σύμβαση με την αμερικανική ULEN που (με συμμετοχή κατά 50% και άλλη τόση απ' την τράπεζα Αθηνών) έφτιαξε την "ανώνυμη ελληνική εταιρία υδάτων Αθήνας, Πειραιά και περιχώρων" αναλαμβάνοντας να φτιάξει το φράγμα στο Μαραθώνα και δίκτυο ύδρευσης / αποχέτευσης. Η ULEN έμεινε το αφεντικό του νερού στην Αθήνα ως το 1974. Τότε, ουσιαστικά, κρατικοποιήθηκαν τα δίκτυα πρώτα με την μορφή της "ελληνικής εταιρείας υδάτων" (εευ) και στη συνέχεια, το 1980, με την συγχώνευση του "οργανισμού αποχέτευσης πρωτεύουσας" στη μορφή της ευδαπ.

Τι σχεδιασμός υπάρχει, λοιπόν, με την συμπερίληψη των ευαθ και ευδαπ στην ε.δη.σ. / ε.ε.σ.π.; Θα "ξεπουληθούν" / ιδιωτικοποιηθούν; Η γνώμη μας είναι *όχι· όχι εντελώς.* Για τρεις λόγους. Πρώτον, επειδή απαγορεύεται ύστερα από αποφάσεις του συμβουλίου της επικρατείας· για την ακρίβεια επιτρέπεται "μερική ιδιωτικοποίηση" αρκεί το δημόσιο να κρατήσει το 50% των μετοχών συν μία. Δεύτερον, επειδή στη διεθνή πρακτική εμπορευματοποίησης του νερού (και όχι μόνο...) μια χαρά δουλεύει και το σύστημα "σδιτ". Και τρίτον, επειδή είναι πιθανόν ότι ούτε οι ίδιες οι εταιρείες δεν θα ήθελαν να "φαίνονται" απόλυτα κυρίαρχες.

Το βασικό, κατ' αρχήν, είναι αυτός ο νόμος περί "κοστολόγησης / τιμολόγησης των υπηρεσιών νερού". Δείξαμε ήδη (και άλλοι έχουν δείξει επίσης)[7] ότι αυτός ο νόμος είναι η έδραση της λειτουργίας των δύο εταιρειών με *ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια και μεθόδους.* Απο εκεί και μετά μια μετοχική σύνθεση 50,1% ελληνικό δημόσιο - 49,9% ιδιωτικά μαγαζιά αφενός θα επιτρέψει στην όποια κυβέρνηση (ας πούμε την τωρινή φαιορόζ) να πουλάει το παραμύθι ότι "δεν ξεπούλησε τίποτα", απ' την άλλη θα επιτρέπει στις εταιρείες να κάνουν τις δουλειές τους, με την "βοήθεια" (δηλαδή την "κάλυψη") του δημόσιου. Έχει σημασία, σε σχέση μ' αυτό, η σύνθεση των δ.σ. των νέων σχημάτων, και ειδικά τα "εκτελεστικά" πόστα.

Δεν είναι καθόλου πρωτότυπη αυτή η εκδοχή. Στο Βερολίνο το νερό της βρύσης ήταν κακής ποιότητας (για να το πιεί κανείς). Το 1999 η τοπική κυβέρνηση έφτιαξε μια "σδιτ" εταιρεία ύδρευσης / αποχέτευσης, κρατώντας το 51,1% των μετοχών. Το υπόλοιπο 49,9% το αγόρασαν δύο απ' τα μεγαλύτερα μαγαζιά, η γερμανική ενεργειακή RWE και η γαλλική "παροχής υπηρεσιών νερού" Veolia (στην αρχική φάση και η ασφαλιστική Allianz), έναντι 1,6 δισ. ευρώ, με ένα συμβόλαιο 30ετές. Ήταν το μεγαλύτερο "σδιτ" συμβόλαιο στη γερμανική ιστορία. Οι λεπτομέρειες των συμβολαίων κρατήθηκαν μυστικές, κι αυτό επειδή περιλάμβαναν σκανδαλώδεις εγγυήσεις για την υψηλή κερδοφορία των ιδιωτικών εταιρειών. Το αποτέλεσμα αυτής της ιδιωτικοποίησης ήταν να επιδεινωθεί η ποιότητα του νερού ενώ ταυτόχρονα ακρίβυνε η τιμή του στα οικιακά τιμολόγια κατά 30%. Απολύθηκαν, φυσικά, και 2.000 εργαζόμενοι.

Οι Βερολινέζοι δεν κόλωσαν. Ξεκίνησαν έναν μακρόχρο-

νο αγώνα που κορυφώθηκε με ένα "εκτός νόμου" μεν αλλά αρκετά μαζικό (συμμετείχαν 660.000 άτομα, το 1/4 του πληθυσμού της πόλης) δημοψηφισμα το 2011. Το 89% ψήφισε υπέρ της αποχώρησης των εταιρειών. Στην κινηματική "πίεση" προστέθηκε και η γερμανική επιτροπή ανταγωνισμού που αποφάνθηκε ότι το συμβόλαιο που είχε υπογραφτεί παραβίαζε τη γερμανική νομοθεσία, και επέβαλε μείωση των τιμών του νερού κατά 18%.

Η RWE έφυγε πρώτη, το 2012, πουλώντας το 25% του μετοχικού κεφαλαίου που κατείχε στην τοπική κυβέρνηση έναντι 650 εκατομμυρίων ευρώ· παρότι ο συνεταίρος της, η Veolia, προσπάθησε να την εμποδίσει και δικαστικά. Την επόμενη χρονιά αναγκάστηκε να φύγει και η Veolia, πουλώντας την δική της συμμετοχή έναντι 645 εκατομμυρίων ευρώ. Στην πράξη και οι δύο εταιρείες "πήραν τα λεφτά τους πίσω", συν τα κέρδη τους επί 12 - 13 χρόνια. No bad από οικονομική άποψη για τόσο βρώμικες δουλειές. Κακό από την άποψη του image των εταιρειών.

Το Βερολίνο είναι μια περίπτωση σδιτ που θα μπορούσε να θεωρηθεί μοντέλο για τις ελληνικές ευδαπ και ευαθ. Δεν ξέρουμε αν θα αποδειχθεί μοντέλο και από κινηματική άποψη. Το Παρίσι επίσης επαναδημοτικο-ποίησε το σύστημα ύδρευσης / αποχέτευσης, όχι όμως διώχνοντας τις εταιρείες (Suez και Veolia). Απλά το συμβόλαιό τους έληξε το 2010 και δεν ανανεώθηκε. Ωστόσο η γαλλία είναι παράδεισος για τις (γαλλικές) εταιρείες, αφού σε όλη την επικράτεια το 75% της ύδρευσης και το 50% της αποχέτευσης είναι δικές τους μπίζνες: η Veolia είχε το 2010 24.6 μύρια πελάτες στην ύδρευση, 16,7 μύρια πελάτες στην αποχέτευση και σδιτ με πάνω από 8000 δήμους· η Suez είχε την ίδια χρονιά 12 μύρια πελάτες ύδρευσης σε 5000 δήμους και 9 μύρια πελάτες αποχέτευσης σε 2600 δήμους· και η Saur είχε 5,5 μύρια πελάτες ύδρευσης και αποχέτευσης, σε 6700 δήμους, κυρίως αγροτικούς και ημιαστικούς. Και οι τρεις εταιρείες έχουν εμπλακεί σε "σκάνδαλα" *μαύρων χρηματοδοτήσεων δημάρχων και κομμάτων,* αλλά μόνο σε μία περίπτωση, στην Γκρενόμπλ, η υπόθεση κατέληξε σε καταδίκες.

Υπάρχουν αρκετοί που αποδίδουν την διαδικασία ιδιωτικοποίησης των αστικών συστημάτων ύδρευσης / αποχέτευσης στην ελλάδα στις επιταγές της "καταραμένης τρόικας". Θα το επαναλάβουμε: δεν έχουν καταλάβει τα βασικά του καπιταλισμού: προφανώς οι τεχνοκρατικοί εκπρόσωποι του ευρωπαϊκού κεφάλαιου (αν και εδώ ο όρος είναι καταχρηστικός· υπάρχουν κοινά συμφέροντα, υπάρχουν όμως και σοβαρές αντιθέσεις μέσα σ' αυτό το "ευρωπαϊκό κεφάλαιο") "καλύπτουν" *και* τα συμφέροντα των ντόπιων αφεντικών, όταν αυτά είναι συμβατά με τις mainstream πρακτικές του "επιχειρείν".

Στην περίπτωση των ευαθ και ευδαπ είναι σίγουρο ότι μόλις δοθεί η ευκαιρία θα χωθούν *γαλλικές* εταιρείες (εκτός αν προκύψει "μοιρασιά"). Βέβαια τόσο η ευαθ όσο και η ευδαπ δεσμεύονται με συμβόλαια (με τους αντίστοιχους δήμους). Της ευαθ το συμβόλαιο τελειώνει το 2030. Της ευδαπ το 2020. Προφανώς θα πρέπει να γίνουν αλλαγές εκεί.

Όμως μαζί με τις γαλλικές πρέπει κανείς να προσέχει και τους ντόπιους συνεταίρους τους. Γιατί *αυτοί* είναι, κατά την άποψή μας, οι πραγματικοί "μοχλοί πίεσης", που προτιμούν να μην φαίνονται κάνοντας την δουλειά μέσω "τρόικας". Αυτό εξηγεί το από πρώτη ματιά παράδοξο ότι η "τρόικα" έχει απαιτήσει και πολλά άλλα πράγματα (π.χ.: απελευθέρωση των αδειών ταξί, απελευθέρωση των αδειών υπεραστικών συγκοινωνιών, κτύπημα ελληνικού καρτέλ γάλακτος) τα οποία δεν έγιναν και ούτε θα γίνουν: είναι αντίθετα με τα συμφέροντα των ντόπιων αφεντικών.

Αυτή, λοιπόν, είναι η αλήθεια. Οι "πιέσεις της τρόικας" αποδεικνύονται αποτελεσματικές εκεί που συμπίπτουν και εξυπηρετούν τα συμφέροντα των ντόπιων αφεντικών.[8] *Το νερό, δηλαδή οι σχετικές εργολαβίες και η υψηλή κερδοφορία τους, είναι στο στόχαστρό τους εδώ και χρόνια... Όπως και οι εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού...*

Αυτό έχει μεγάλη σημασία για το που θα σημάδευε ένα κίνημα ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού. Αν ξαναβάλει στο σημάδι την "τρόικα" θα χάσει το παιχνίδι: θα ανοίξει την πόρτα στους φασίστες, άλλη μια φορά, κλπ κλπ. Αν βάλει στον στόχο τα ντόπια αφεντικά και όλες τις πολιτικές τους βιτρίνες, φανερές ή κρυφές, θα έχει σημαδέψει σωστά.

Και είναι γνωστό (υποθέτουμε) η σωστή στόχευση είναι κάτι παραπάνω απ' το μισό της επιτυχίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 - Η ακριβής δήλωση του προέδρου του ταιπεδ Στ. Πιτσιόρλα ήταν ....*Η ένταξη μίας ΔΕΚΟ στο υπερταμείο δεν σημαίνει απαραίτητα και ιδιωτικοποίηση... Στην λογική του υπερταμείου δεν υπάρχει μονοσήμαντα ο δρόμος της ιδιωτικοποίησης, αλλά υπάρχει ο δρόμος της βελτιστοποίησης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των ΔΕΚΟ, της ανάπτυξής τους και της αξιοποίησής τους με πιο ευέλικτους τρόπους... Το ότι μία ΔΕΚΟ πάει στο υπερταμείο, δεν σημαίνει ότι πάει για να ιδιωτικοποιηθεί, αλλά σημαίνει ότι πάει για να λειτουργήσει καλύτερα, να αξιοποιηθεί καλύτερα και να υπάρξουν πρακτικές διοίκησης και ανάπτυξης, απαλλαγμένες από το στενό κορσέ του δημοσίου τομέα...* Έχουν γίνει κι άλλες παρόμοιες δηλώσεις, ακόμα και σε σχέση με την ιδιωτικοποίηση ή μη των ευαθ / ευδαπ. Δεν έχουν καμία αξία...

2 - Δεκέμβρης 2010, εκδ. *αντισχολείο.* Το γεγονός ότι τις βασικές θέσεις του συγκεκριμένου βιβλίου τα είχαμε παρουσιάσει δημόσια στις 17 Δεκέμβρη του 2004, σε εκδήλωση υπό την πολιτική αιγίδα των "μητροπολιτικών συμβουλίων", σημαίνει άραγε ότι είμασταν *12 χρόνια μπροστά;*

3 - Ο.π.

4 - Το απόσπασμα ο.π. Το άρθρο δημοσιοποιήθηκε τον Ιούλη του 2002.

5 - Δεν τολμάμε να φανταστούμε ότι δεν ξέρετε πως η Suez συνεργάζεται με τον "εθνικό εργολάβο" και τον "μπροστινό" του, αυτόν τον καλό κύριο που προσπάθησε για μια άδεια καναλιού...

6 - Ο.π.

7 - savegreekwater.org

8 - Μετά από χρόνια χάνουν τις "ευκολίες" τους με το τραπεζικό σύστημα. Ωστόσο δεν φταίει η καταραμένη "τρόικα" γι' αυτό. Αντίθετα, έκανε ότι μπορούσε, δίνοντας τους άφθονο χρόνο (και κρατικό χρήμα) για να βάλουν τάξη. Δεν το έκαναν, και...